

หลักสูตร การสานขันโตกจากหอยเหียม จำนวน ๔๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพด้าน ความคิดสร้างสรรค์
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอศรีสัชชนาลัย

ความเป็นมา

ขันโตก หรือ โตก หรือ สะโตก เป็นภาชนะสำหรับวางสำหรับอาหารของคนล้านนาทำจากวัสดุหลายประเภท เช่น ไม้จริง ไม้ไผ่สานแล้วลวก หรือหอย สำหรับจัดสำรับใช้ในครัวเรือน ถวายพระ หรือเจ้านาย เป็นภูมิปัญญาที่สวยงามประณีตได้สัดส่วน ทั้งขนาด รูปทรงและการตกแต่งรายละเอียดโดยหลักแล้วขันโตกมีองค์ประกอบอยู่สามส่วนคือ ส่วนบน มีลักษณะเป็นถาดทรงกลมยกขอบสูงลักษณะผายออกเล็กน้อย มักจะมีเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ ๓๐ ซม.ขึ้นไป ที่กว้างมากๆ อาจจะมีถึงกว่า ๑๐๐ ซม. ส่วนกลาง เรียกว่า “เอวขัน” ทำจากซี่ไม้จริงกลึงเป็นซี่ๆ เรียงรายรองรับส่วนบนของขันอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งอาจจะเรียกว่า “ซี่” ขันโตก ทำหน้าที่ยึดส่วนโตกเข้ากับฐานของโตกที่เรียกว่าตีนขัน และยกขันโตกให้สูงขึ้นจากพื้นซึ่งจะสูงประมาณ ๓๐-๔๐ ซม. อยู่ในระดับสูงพอเหมาะกับทำนั่งของคนส่วนล่าง เรียกว่า ตีนขัน ขันโตกทั่วไปของชาวบ้านอาจจะเป็นไม้เปลือยสีธรรมชาติ หรือทาร์กสีดำ สำหรับพระสงฆ์และเจ้านายแล้วขันโตกจะทาสีแดง บางครั้งมีการจัดทำฝาชีสานโปร่งๆ ทาร์กและชาดเข้าชุดกันอีกด้วยขันโตกส่วนที่เป็นถาดใช้วางถ้วยอาหารใส่กับข้าว เวลาทำกับข้าวเสร็จแล้ว คนล้านนาจะยกมาตั้งให้สมาชิกในครอบครัวหรือแขกที่มาเยี่ยม ทุกคนจะนั่งกับพื้นล้อมวงกินข้าวกัน สำหรับในขันโตกจะสูงพอดีทำให้สะดวกในการกินอาหาร ไม่ต้องก้มลงไปกินกับพื้น นับว่าขันโตกคือภูมิปัญญาล้านนาแบบหนึ่ง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอศรีสัชชนาลัย จึงได้จัดทำหลักสูตรวิชาชีพรูปแบบขั้นเรียนวิชาชีพ หลักสูตร การสานขันโตกจากหอยเหียมขึ้นเพื่อให้ กศน.ตำบล ได้นำไปจัดส่งเสริมพัฒนาเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริตความคิดเชิงบวก ความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน และต่อยอดอาชีพในระดับชุมชนตลอดจนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการของหลักสูตร

- ๑.เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ
- ๒.เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย
- ๓.เป็นหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และนำไปประกอบอาชีพ

จุดมุ่งหมาย

๑. เป็นการจัดหลักสูตรเน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ เน้นบูรณาการ เนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่การฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้ อย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม
๒. การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้ไม่มีอาชีพ หรือผู้มีอาชีพแล้ว และต้องการพัฒนาอาชีพของตนให้มีความมั่นคง โดยการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน เน้นความรู้คู่คุณธรรม
๓. เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่นทั้งเนื้อหา ระยะเวลาเรียนและการจัดกระบวนการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา จำนวน ๔๐ ชั่วโมง

๑. ภาคทฤษฎี	จำนวน	๑๐	ชั่วโมง
๒. ภาคปฏิบัติ	จำนวน	๓๐	ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทาง การประกอบ อาชีพ	๑. อธิบายเกี่ยวกับ เรื่องความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการสาน ชั้นโตกจากหวายเทียม เพื่อสร้างอาชีพ - การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในการ สานชั้นโตกจากหวาย เทียม - ข้อเสนอแนะในการสาน ชั้นโตกจากหวายเทียม	๑. ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการสาน ชั้นโตกจากหวาย เทียม ๑.๑ การใช้ เครื่องมือ วัสดุและ อุปกรณ์ ในการ สานชั้นโตกจาก หวายเทียม ๑.๒ ข้อเสนอแนะใน การสานชั้นโตกจาก หวายเทียม	๑. วิทยากร แนะนำตัวเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรบรรยายให้ความรู้ เรื่อง ๒. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การสานชั้นโตกจากหวาย เทียม ๒.๑ การใช้เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ในการสาน ชั้นโตกจากหวายเทียม ๒.๒ ข้อเสนอแนะในการสาน ชั้นโตกจากหวายเทียม ๓. วิทยากรและผู้เรียน ร่วมกันสรุปองค์ความรู้	๕ ชั่วโมง	-
๒	ทักษะการ ประกอบ อาชีพ	๑. อธิบายขั้นตอน การสานชั้นโตกจาก หวายเทียมได้ ๒. สามารถสานชั้นโตก จากหวายเทียมได้	ขั้นตอนการสาน ชั้นโตกจากหวาย เทียม ๑. การสานตาม ลายพร้อมขึ้นรูป ๒. การสาน ประกอบขาชั้นโตก ๓. การสานขอบ และใส่ลาย ๔. การตกแต่ง ลวดลาย และ วิธีการเก็บรักษา ชั้นโตกระหว่างการ ใช้งาน	๑. วิทยากร สาธิต ขั้นตอน การสานชั้นโตกจากหวาย เทียม -การประกอบขาตั้งชั้นโตก - การสานตามลายพร้อมขึ้น รูป - การสานเก็บขอบชั้นโตก - การสานขึ้นลายขอบ ชั้นโตก - การตกแต่งลวดลาย และ วิธีการเก็บรักษาชั้นโตก ระหว่างการใช้งาน ๒. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติขั้นตอน การสานชั้นโตกจากหวาย เทียม - การสานตามลายพร้อมขึ้น	-	๓๐ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
				รูป - การสานเก็บขอบชั้นโตก - การสานชั้นลายขอบชั้นโตก - การตกแต่งลวดลาย และวิธีการเก็บรักษาชั้นโตกระหว่างการใช้งาน		
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกและอธิบายต้นทุน กำไร ในอาชีพการงานชั้นโตกจากหวายเทียม และกำหนดราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของการงานชั้นโตกจากหวายเทียม	๑. ต้นทุน กำไร ในอาชีพการงานชั้นโตกจากหวายเทียม และการกำหนดราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์การงานชั้นโตกจากหวายเทียม ๒. แนวทางการสืบสานการทำงานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อ	๑. วิทยากรอธิบายการคำนวณต้นทุน ค่าแรงในการทำผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นงาน และอธิบายวิธีกำหนดราคาขาย ๒. ผู้เรียนฝึกคำนวณต้นทุน ค่าแรงในการทำผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นงาน และฝึกกำหนดราคาจำหน่ายโดยให้สอดคล้อง กับราคาตามท้องตลาด ๓. ให้ผู้เรียนทำแนวทางในการงานชั้นโตกจากหวายเทียม ให้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓ ชั่วโมง	-
๔.	โครงการประกอบอาชีพ	๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการเขียนโครงการ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์กับอาชีพอื่นๆได้	๑. ความหมายของโครงการประกอบอาชีพ ๒. การเขียนโครงการ ๓. การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการประกอบอาชีพ	๑. วิทยากรอธิบายความสำคัญของการจัดทำโครงการประกอบอาชีพ ๒. ผู้เรียนฝึกเขียนโครงการประกอบอาชีพ	๒ ชั่วโมง	-

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อของจริง
๒. แหล่งเรียนรู้/วิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

๑. สังเกต/ซักถาม
 ๒. การประเมินภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
 ๓. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง
- ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานผ่านการประเมินทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ อย่างน้อย ๑ ชิ้นงาน